

Wardęska, Zofia

"Catalogo della mostra di cimeli copernicani", Roma 1966; "La mostra dei cimeli copernicani del Museo dell'Osservatorio Astronomico di Roma", M. Cimino, C. Chełkowska, M. A. Giannuzzi, Roma 1968 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 15/1, 157

1970

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Catalogo della mostra di cimeli copernicani. Accademia Nazionale dei Lincei, Roma 1966, ss. 48, ilustr. 23.

M. Cimino, C. Chełkowska, M. A. Giannuzzi, *La mostra dei cimeli copernicani del Museo dell'Osservatorio Astronomico di Roma*. Accademia Nazionale dei Lincei, Roma 1968, ss. 31, ilustr. 19.

Z okazji obchodów polskiego Milenium — Obserwatorium Astronomiczne w Rzymie z inicjatywy swego dyrektora, prof. Massima Cimino, i pod auspicjami Akademii dei Lincei wydało katalog wystawy kopernikańskiej, który prezentuje wybrane zbiory Muzeum Kopernikańskiego i Astronomicznego, istniejącego przy Obserwatorium¹.

W słowie wstępnym, które *Katalog wystawy cimeliów kopernikańskich* podaje w języku włoskim oraz języku polskim (co polski odbiorca odczuwa ze szczerą satysfakcją), prof. M. Cimino przedstawia założycieli Muzeum — prof. Domenica Bertiego i Artura Wołyńskiego oraz ich współpracowników, a poza tym kreśli historię powstania Muzeum w 1873 r. i jego dzieje do chwili obecnej.

Wyłączone z całości zbiorów Muzeum i pokazane na wystawie w grudniu 1966 r. eksponaty, związane tematycznie z osobą Mikołaja Kopernika, są darami osób prywatnych oraz instytucji polskich i włoskich. Na uwagę zasługują przede wszystkim rzeźby Teodora Rygiera, niektóre obrazy, np. akwarela Wojciecha Gersona *Kopernik w Rzymie*, medaliony i monety pochodzące z czasów Kopernika. Jest to niewątpliwie najcenniejsza część zbiorów i — jak wolno sądzić — z pietysmem gromadzona i przechowywana. Poza tym Muzeum posiada niewielką bibliotekę *copernicanów*, w której znajduje się m. in. kilka rzadkich druków: wydanie norymberskie i bazylejskie *De revolutionibus*, pierwsze wydanie *Hekatonas* Szymona Starowolskiego, trzy wydania *Epitome Astronomiae Copernicanae* Jana Keplera oraz auto-grafy Kopernika, zebrane przez A. Wołyńskiego.

Czytelnik, przeglądając nawet pobieżnie katalog, jest zbudowany jego bardzo starannym wydaniem. Uwagę zwraca pociągająca szata typograficzna, przejrzysta i ładna kompozycja tekstów. Natomiast niezupełnie zrozumiały jest wewnętrzny układ działów, zwłaszcza zbiorów biblioteki; nie jest on ani rzeczowy, ani chronologiczny, a *cimelia* i literatura przeplatają się nawzajem. Wątpliwość budzi również — w świetle ostatnich badań — wzmianka zamieszczona we wstępie o wykładzie Kopernika w Rzymie w obecności papieża Aleksandra VI, nie potwierdzona żadnym przekazem.

Poza omówionym *Katalogiem*, wystawa kopernikańska w 1966 r. wzbogaciła piśmiennictwo związane z Muzeum Kopernikańskim i Astronomicznym przy Obserwatorium Astronomicznym w Rzymie o jeszcze jedną publikację. Jest nią praca zbiorowa, która oprócz przeglądu *cimeliów* kopernikańskich zawartych w *Katalogu*, daje szczegółowy ich opis.

Wstęp historyczny, naszkicowany przez prof. Massima Cimino, wprowadza czytelnika w życie i dzieło Mikołaja Kopernika, potem zaś informuje o powstaniu i rozwoju Muzeum. Krótka rozprawka Marii Giannuzzi o systemie kopernikańskim podkreśla szczególne znaczenie gromadzonych zbiorów. Całość zamyka 19 fotografii: 15 znanych już z *Katalogu* fotografii eksponatów Muzeum oraz 4 nowe — z wystawy kopernikańskiej.

W przeciwieństwie do układu *Katalogu*, część opisowa omawianej teraz publikacji jest usystematyzowana. Poszczególne działy zaopatrzyła Krystyna Chełkowska rzeczowym i zwięzłym komentarzem. *La mostra* stanowi dobre uzupełnienie *Katalogu*. Szkoda tylko, że jej autorzy nie wykorzystali najnowszej literatury kopernikańskiej i oparli się jedynie na pozycjach sprzed 1939 r.

Zofia Wardęska

¹ O aktualnych losach zbiorów Muzeum zob. informację w *Kronice* niniejszego numeru, s. 231.